

Schadelijke Insekten in 1975

door

G. VAN ROSSEM, H. C. BURGER en C. F. VAN DE BUND

Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen

ABSTRACT

A review is given of some insects causing damage in the Netherlands in 1975.

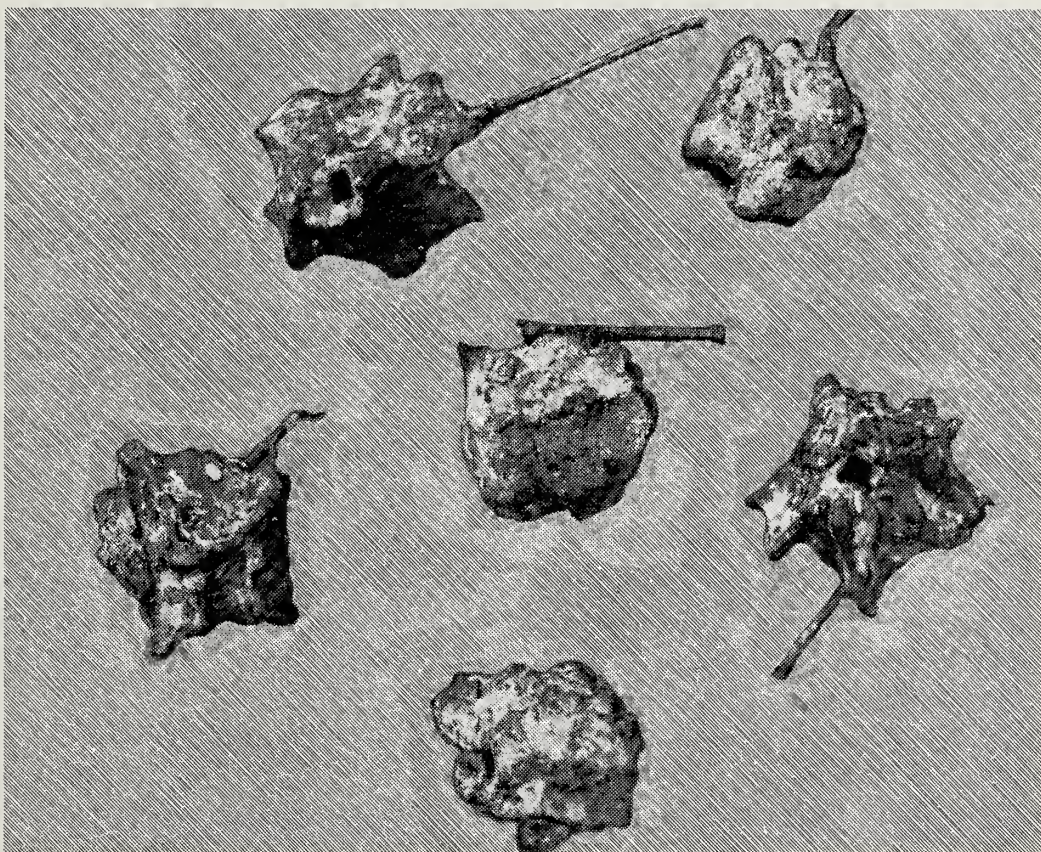
DIPTERA: ITONIDIDAE

Uit een particuliere tuin te Wageningen ontvingen wij *Aquilegia* planten (akelei) waarvan de bloemknoppen galvormig waren misvormd door de larvan van een galmug *Macrolabis aquilegiae* (Kieff). De bloemknoppen openden zich niet. Docters van Leeuwen (1957) vermeldt deze soort alleen uit Groningen. Volgens Nijveldt, die de determinatie bevestigde, is deze galmug al eens eerder in dezelfde tuin gevonden en voorts in de tuin van D. Hille Ris Lambers te Bennekom.

Gleditschia triacanthos uit Boskoop vertoonde een galmugaantasting van de bladeren. Het bleek de soort *Dasyneura gleditschiae* Osten Sacken te zijn, die uit ons land niet bekend is. De betreffende kweker had de laatste jaren meerdere malen *Gleditschia* uit Amerika geïmporteerd, waar deze soort gewoon is (Barnes, 1951). Ook deze determinatie werd door Nijveldt bevestigd.

HYMENOPTERA: TENTHREDINIDAE

In een tuin te Wageningen werd van *Lysimachia punctata* het blad op hoofd- en zijnerven na, geheel kaal gevreten door bastaardrupsen, behorend tot de soort *Monostegia abdominalis* (F.). Dit is een ongewone aantasting.

Gallen van *Andricus calicis* Burgsd. op eikels.

CYNIPIDAE

Eikels uit Huis ter Heide vertoonden een eigenaardige galvorming veroorzaakt door de galwesp *Andricus calicis* Burgsd. Dit verschijnsel dat ons niet bekend was, vermeldt Docters van Leeuwen l.c. als „hier en daar overvloedig”. Deze zg. knoppergal is een soort van fasciatieachtige aangroeiing van de eikel. Deze valt in de herfst af en de wespen verschijnen in het voorjaar van het tweede tot vierde jaar.

APIDAE

In een baal turfmoelm te Boskoop werden „cellen” gevonden, die waren gemaakt van stukjes blad en gesloten met een dekseltje. Deze waren afkomstig van een behangersbij (*Megachile* sp.). Wij zullen trachten de bijen op te kweken.

COLEOPTERA: BUPRESTIDAE

Op *Crataegus* te Oegstgeest ontstond schade door *Agrilus sinuatus* (Olivier), de pereprachtkever. Te Boxmeer veroorzaakte dezelfde soort beschadigingen bij *Cotoneaster*. Aantasting van *Crataegus* en *Cotoneaster* is minder gewoon.

De kevers vliegen omstreeks juni. Nadat deze eerst een rijpingsvraat aan de bladeren hebben uitgevoerd, worden de eieren in schorsspleten afgezet. De larven vreten het eerste jaar smalle zigzag-verlopende gangen in het grensgebied van hout en bast. Na te hebben overwinterd in de vraatgang worden het tweede jaar bredere, meer afgeronde windingen gevreten. Na nogmaals te hebben overwinterd vindt de verpopping in maart van het derde jaar plaats. De gehele levenscyclus duurt derhalve 2 jaar. Bij een zware aantasting waarbij de vraatgangen elkaar dikwijls kruisen, kunnen takken en stammetjes worden geringd, waarna afsterven volgt. Verzwakking der bomen, bijvoorbeeld door een zonnige, droge standplaats of door het groeien in voedselarme grond heeft waarschijnlijk een belangrijke invloed op de aantasting. Het optreden van deze soort is in ons land niet gewoon en heeft alleen plaats in warme jaren.

SCARABAEIDAE

Op een groot kweekbedrijf van graszoden te Rips (N.-Br.) werd schade ondervonden van de larvan van *Aphodius prodomus* (Brahm), die de zode losmaakten. *Aphodius*-larven veroorzaken doorgaans geen schade aan planten. Dat dit hier wel gebeurde moet waarschijnlijk toegeschreven worden aan de extreme kultuuromstandigheden. De soort kon worden bepaald aan de hand van opgekweekte kevers.

CERAMBYCIDAE

In een gemeentekwekerij te Rotterdam en ook elders in het land deden zich belangrijke aantastingen voor van *Saperda carcharias* (L.) (de populiereboktor). Misschien is dit toe te schrijven aan de warme zomer.

CURCULIONIDAE

Op appel te Lobith werden kevers gevonden van de soort *Peritelus sphaeroides* Germ. Deze aan *Otiorrhynchus* verwante snuitkever komt in ons land zeldzaam voor en hij is voor zover wij weten alleen bekend uit Zuid Limburg. De kevers kunnen schade veroorzaken aan knoppen, bladeren en loten van allerlei gewassen. De larven vreten aan de ondergrondse delen. In het betreffende geval trad geen schade van betekenis op.

Op verschillende plaatsen in Groningen kwam in augustus een merkwaardige beschadiging van bijna oogstrijpe bloemkool voor. Er werden putjes in de bloemkolen gevreten door kevers van de soort *Ceuthorrhynchus assimilis* (Payk.), de koolzaadsnuitkever. Deze schade kan misschien in verband hebben gestaan met de koolzaadteelt in Groningen en met de droge zomer. Een bestrijding was niet mogelijk.

HEMIPTERA: APHIDOIDEA; APHIDIDAE

In de tuin van het Instituut voor Rationele Suikerproductie te Bergen op Zoom werd op *Arabis caucasica* een bladluis gevonden van de soort *Lipamyzodes matthiolae* (Donc.). Onze determinatie werd bevestigd door D. Hille Ris Lambers. Volgens mondelinge mededeling van hem is deze bladluis in Nederland nooit eerder aangetroffen en zijn er maar drie vondsten van bekend (Wales, Tsjechoslovakije en USSR). Het optreden van deze geen sexuales vormende soort in Nederland is waarschijnlijk veroorzaakt door de extreem zachte winter van de laatste jaren.

LITERATUUR

- Barnes, H. F., 1951. *Gall midges of economic importance*. V Gall midges of trees. Crosby Lockwood & Son Ltd, London.
 Docters van Leeuwen, W. M., 1957. *Gallenboek*. Thieme & Cie, Zutphen.

PRICE, P. W., 1975, INSECT ECOLOGY. pp. xii, 514, ca. 525 references, taxonomic index 21 kolommen, auteursindex 19 kolommen, subject index 21 kolommen. ISBN 0-471-69721-4; John Wiley & Sons, London, New York, Sidney. Prijs (gebonden) £ 8.10.

Het enige wat ten nadele van dit boek te zeggen valt is dat de titel nogal bevreemdend is. Er bestaat natuurlijk geen specifieke insektenoecologie! Wel, en daar gaat het om, oecologie, geïllustreerd aan entomologische voorbeelden.

Het boek is bedoeld voor gevorderde studenten, die een basiskennis van oecologische principes tot hun beschikking hebben; het is geschreven voor een cursus algemene entomologie. Omdat enerzijds de oecologie voor een aanzienlijk deel ontwikkeld is aan de hand van entomologische objecten, anderzijds oecologie van essentieel belang is voor talloze entomologische problemen is er wel degelijk ruimte voor een boek als het onderhavige. Het is bovendien een zeer aantrekkelijk boek, helder geschreven, uitstekend verzorgd, en haast ongeloofwaardig up to date. Klassieke onderzoeken worden kort besproken, maar de nadruk ligt op rijk met voorbeelden geïllustreerde nieuwe ontwikkelingen. De ruim twintig hoofdstukken zijn gegroepeerd in vier blokken: trophische relaties, populaties, coëxistentie en competitie, en levensgemeenschappen en verspreidingsoecologie.

Ik wil dit boek hartelijk aanbevelen zowel aan individuele gebruikers die belangstelling hebben voor deze materie, als aan docenten en cursusleiders. — W. N. Ellis.

NIEUWE AANWINSTEN VOOR DE BIBLIOTHEEK

- ALLAN, P. B. M., 1948, Moths and memories.
 ALLAN, P. B. M., 1949, Larval food plants.
 ATCHLEY, W. R., W. W. WIRTH & Ch. T. GASKINS, 1975, A bibliography and keyword-in-content index of the Ceratopogonidae (Diptera) from 1758 to 1973.
 ATYEO, W., 1963, The Bdellidae (Acarina) of the Australian realm.
 CATALOGUS lepidopterorum Fenniae et Scandinaviae: Microlepidoptera; H. Krogerus e.a., 1971.
 DECOPPET, M., 1920, Le hanneton; biologie, apparition, destruction. Un siècle de lutte organisée dans le Canton de Zürich.
 EVOLUTIONARY strategy of parasitic insects and mites, 1975. (P. W. Price ed.).
 HOWARTH, T. G., 1974, Colour identification guide to the British butterflies.
 LODewIJKS, J. H. S., 1974, Het archief van dr. W. Beyerinck (1891-1960).
 MARTINEK, V., 1974, Cocoon parasites of the European Pine Sawfly *Neodiprion sertifer* (Geoff.) in the dwarf-growth stand of *Pinus mugo* Turra in Bohemia.
 MORI, T. & F. CHO, 1938, A list of butterflies in Manchoukuo with descriptions of two new species.
 NYE, I. W. B., 1975, Generic names of the moths of the world. I.
 PAOLA, M., 1934, Le più comuni farfalle d'Europa.
 SANDHALL, Å., 1975, Insekten en andere kleine dieren (vert. J. Kabos).